

FORESIGHT

Future of Higher Education

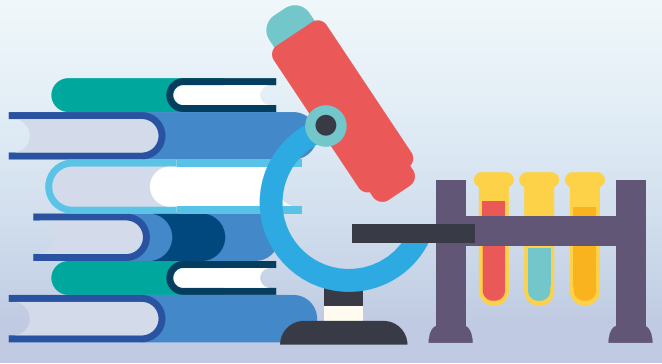
Online Training

อนาคตการศึกษาไทย (Future of Higher Education)

1. ที่มาและความสำคัญ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันยังไม่สามารถ
ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม ตลาดแรงงาน และความต้องการ
ของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากเทคโนโลยี
ก้าวไกลองค์ความรู้ได้ถูกพัฒนาไปเร็วกว่าหลักสูตรที่มีอยู่ ณ ตอนนี้

หลักสูตรการศึกษา ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของอาชีพ
บางอาชีพในปัจจุบันและอนาคต และมีแนวโน้มที่งบประมาณใน
การวิจัยจะลดลง นักศึกษาที่ศึกษาจบเป็นบัณฑิตใหม่มีโอกาส
ตกงานสูง จะเกิดการว่างงานสูง หลักสูตรและจุดเด่นในทุกวันนี้มี
ความซ้ำซ้อน การออกแบบหลักสูตรไม่ได้ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
โดยตรงต่อการศึกษาต่อ การแบ่งสายวิทย์ สายศิลป์ ขาดการนำ
ฐานข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันที่มหาวิทยาลัยวิเคราะห์หรือออกแบบหลักสูตร และ
วิชาการเรียนการสอน คณะวิชาขาดการปรับตัวให้ตรงกับความต้องการ
ของตลาดแรงงาน การวัดผลการเรียนเน้นวิชาการ แต่ไม่
เน้นการพัฒนาทักษะการใช้งาน ภาคปฏิบัติ ยังถือว่าไม่เพียงพอ
ต่อการออกไปใช้งานจริง หลักสูตรไม่เน้นเรื่อง Critical Thinking
ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นส่วนที่สำคัญในการเรียนการศึกษาก
เป็นอย่างมาก

ช่องทางการศึกษา มีทางเลือกในการศึกษาออนไลน์ซึ่งสามารถ
ที่จะเลือกเรียนกับอาจารย์ในประเทศหรือ ต่างประเทศได้ด้วย
สอดคล้องกับค่านิยมเรื่องอาชีพการทำงานที่เปลี่ยนไป และค่านิยม
ที่มีความปัจเจกชนที่สูงขึ้น หากมีการใช้เทคโนโลยีระดับสูงขึ้นไป
จะต้องใช้การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานอีกมากและยังทำให้เกิดความ
เหลื่อมล้ำ อีกทั้งจะต้องมีการออกแบบกฎหมาย เพื่อที่จะมารองรับ
การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ การพึ่งพาเทคโนโลยีมากๆ อาจส่งผลกระทบต่อ
ภาวะทางจิตใจ หลายคนมีภาวะซึมเศร้าได้จากการใช้เทคโนโลยี
เป็นระยะเวลานานเกินไป จนเกิดการสะสมความเครียดโดยไม่รู้ตัว
และบางคนอาจเกิดปัญหาด้านสุขภาพร่างกายหากไม่จัดสรรเวลา
ให้เหมาะสม

มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน เปรียบเสมือนเป็นธุรกิจประเภทหนึ่ง
มีการแย่งลูกค้าซึ่งก็คือนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาต่อ มีการแข่งขัน
ระหว่างมหาวิทยาลัยสูงเพื่อให้ได้นักศึกษาตามคุณสมบัติที่แต่ละคณะ
แต่ละมหาวิทยาลัยกำหนด จำนวนสถานศึกษามีมากกว่าความ
ต้องการของนักศึกษา ทำให้นักศึกษามีทางเลือกในการศึกษาก
มากขึ้น และมีช่องทางการศึกษาที่หลากหลาย

ระบบอำนายนิยมของวัฒนธรรมไทย ยังคงมีอิทธิพลต่อจิตใจที่ส่งผลให้นักศึกษามีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตามที่สังคมกำหนดไว้ โดยมีความเชื่อว่าจะต้องเรียนให้จบตามเกณฑ์ตามอายุที่สังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติ และได้เรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง หากไม่ได้รับการศึกษาจะเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ รู้สึกผิดอายต่อครอบครัว ต่อวงสังคมซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังลึกทำให้คนเรียนไม่จบตามเกณฑ์บางส่วนเกิดความไม่เชื่อมั่นในตนเอง

โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไป จำนวนประชากรในอนาคตที่มีแนวโน้มลดลง อัตราการเกิดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น แนวโน้มปริมาณคนที่จะศึกษาต่อปริญญาตรีลดลง ค่าครองชีพจะสูงขึ้น ครอบครัวจะเริ่มเป็นครอบครัวเดี่ยว เน้นการมีบุตรน้อย เนื่องจากมีความกดดันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ยังมีค่านิยมว่าการจบระดับปริญญาจะได้รับการยอมรับในสังคม พ่อแม่รุ่นใหม่มีความกังวลกับสภาพสังคม ซึ่งทำให้มีบุตรน้อย แต่ส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมว่า บุตรจะต้องเรียนมหาวิทยาลัยเพื่อที่จะไปสมัครงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือทำงานในบริษัทเอกชนที่มีชื่อเสียงสวัสดิการดี เพื่อความมั่นคงในชีวิต สามารถดูแลครอบครัวได้ พ่อแม่จะยอมถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนจะสูงก็ตาม ก็พร้อมที่จะมีภาระหนี้สินเพื่อการศึกษาของบุตร สังคมเมืองขยาย การมีบุตรในสังคมเมืองต้องการค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นกว่าในชนบท ทำให้การตัดสินใจในการเลือกงานมีความเป็นไปได้ที่จะเลือกงานที่เงินดีมากกว่างานที่ชอบ

ค่านิยม ความเชื่อต่างๆ ที่ว่าการเรียนระดับอุดมศึกษาแล้วชีวิตจะประสบความสำเร็จ จบไปแล้วจะสบาย ไม่ต้องทำงานหนัก ค่านิยมที่ว่าจบจากมหาวิทยาลัยปิดของรัฐดีกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน ค่านิยมที่ว่าจบมหาวิทยาลัยดีกว่าจบประกาศนียบัตรวิชาชีพ ค่านิยมที่ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นคนดี ใบปริญญาตรีไว้ ประดับฝาบ้าน เกรดเฉลี่ยที่ดีสามารถเลือกงานได้มากกว่า สำหรับผู้ประกอบการแล้ว ค่านิยมเหล่านี้อาจจะไม่ใช่ตัวชี้วัดในการตัดสินใจจ้างงานอีกต่อไป

ลักษณะโดยรวมของเด็กรุ่นใหม่ (Generation) คือกลุ่มที่เกิดหลังปี พ.ศ.2540 หรือที่เรียกว่า Generation Z ซึ่งเกิดมาพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสังคมดิจิทัลติดต่อกับสื่อสารแบบระบบไร้สาย ติดสังคมออนไลน์ ทำให้มีพฤติกรรมเด่นของกลุ่มนี้คือความรวดเร็ว ง่ายสบาย รอไม่เป็น ไม่ชอบความลำบาก จะมีความจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งสั้น คุณสมบัติและคุณภาพของนักเรียนจะลดลง แต่มีความสนใจและความเชี่ยวชาญหลากหลายมากขึ้น ระบบการศึกษาปัจจุบันไม่ได้วัดความสามารถและความถนัดของเด็กนักศึกษาที่เข้าเรียนนักเรียนต้องการหลักสูตรที่มีเนื้อหากระชับเข้าใจง่ายในระยะเวลาสั้น เนื่องจากมีเครื่องมือสื่อสารอำนวยความสะดวกมากขึ้น นักเรียนมีทางเลือกหลากหลายทั้งระดับอุดมศึกษาและสายวิชาชีพ หรือเป็นไปได้ที่จะไม่เข้าระบบการเรียนใดๆเลย เด็กสมัยใหม่จะมีความคิดแนวเสรีนิยมใหม่ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะสามารถเลือกรับความรู้ตรงตามความสนใจ และสามารถเลือกเรียนกับมหาวิทยาลัยระดับชั้นนำของโลกในรูปแบบออนไลน์ได้ จึงทำให้เกิดค่านิยมใหม่ในการทำงานอิสระ โดยไม่ต้องมีใบปริญญา

ช่องว่างระหว่างวัยความเชื่อของรุ่นพ่อแม่ที่ยังให้ความสำคัญกับปริญญา เด็กที่ยังหาความสนใจของตนเองไม่เจอก็อาจจะต้องเรียนไปโดยที่ไม่รู้เนื่องจากตามความเชื่อที่พ่อแม่บอกก็ช่วยสร้างความมั่นใจ ความปลอดภัยในการตัดสินใจให้เขาในระดับหนึ่ง ทั้งที่อาจจะไม่ได้ชอบสิ่งนั้น

หน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ ปัจจุบันในมหาวิทยาลัยไม่ได้มีเพียงแค่การสอน แต่มีภาระงานด้านอื่นจนทำให้ไม่สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้เต็มที่ สวัสดิการของอาชีพอาจารย์ไม่เพียงพอในการที่จะดึงดูดให้คนเก่ง คนมีความสามารถมาทำงานในสายงานนี้ คุณภาพบุคลากรลดลง การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทำให้เน้นผลผลิตในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ และทำให้บางสาขาต้องถูกยุบเนื่องจากปริมาณนักศึกษาไม่ถึงตามที่กำหนดไว้ ระบบการทำงานยังเป็นแบบรวมศูนย์ ไม่มีการกระจายอำนาจหรือให้แต่ละฝ่ายมีการตัดสินใจเอง ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการสอนได้ตรงจุด อาจารย์ต้องปรับตัวให้เข้ากับค่านิยมของเด็กรุ่นใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการศึกษาและพัฒนาแหล่งอ้างอิงให้ถูกต้องเพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้อง

การพัฒนาเทคโนโลยีบางอย่างอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันและกระทบต่อระบบการศึกษา ปัจจุบันเทคโนโลยีนอกเหนือการศึกษาในมหาวิทยาลัย พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากกับการศึกษาในหลายๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลโดยตรง หลักสูตรในอนาคตจึงควรเป็นแบบยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มและลดได้ทันทีที่มีเทคโนโลยีใหม่เข้ามา อีกทั้งด้านนโยบายการเมืองไม่นิ่งเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา และนายกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษาไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ทำให้ยากที่จะแก้ไขปัญหาได้ตรงเท่ากับผู้ที่ประสบปัญหาจริง แก้ปัญหาไม่ตรงจุด อีกทั้งการคอร์รัปชันก็ยังเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การศึกษาไม่ก้าวหน้าไปอย่างที่เราควรจะเป็น

STEM workforce สหวิทยาการได้แก่การรวม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง รู้จักคิด ตั้งคำถาม วิเคราะห์ และนำไปแก้ไขปัญหา นำไปพัฒนากระบวนการทำงานได้จริง ซึ่งจะไม่เน้นการท่องจำ แต่จะเน้นเรียนรู้ทฤษฎีผ่านการปฏิบัติจริง ให้ความสำคัญกับกระบวนการความคิด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

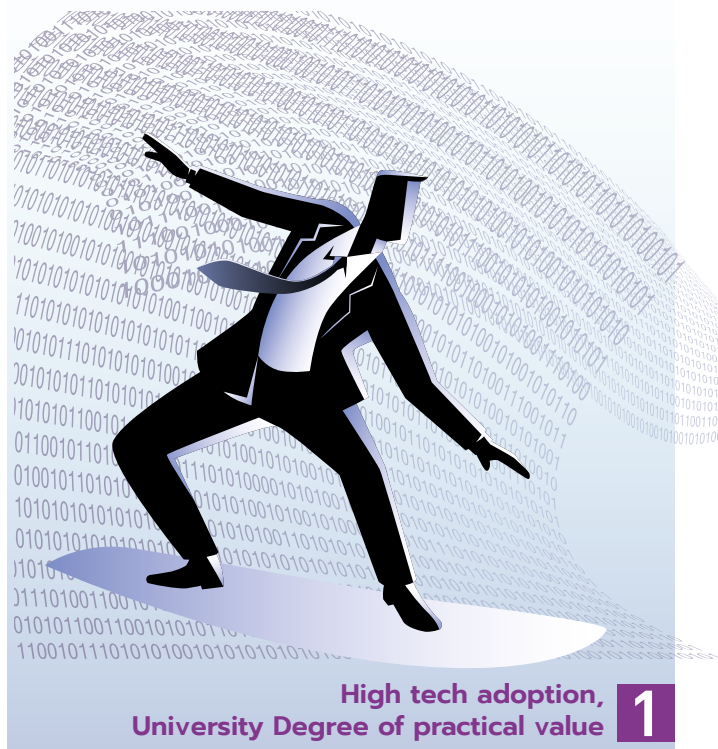

Critical Thinking ทักษะที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 คือทักษะในการใช้เหตุผลและการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสารและทักษะที่ไม่ใช่ทักษะเชิงเทคนิค สามารถเกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาที่หลากหลาย ไม่มีตายตัว และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันทั่วทั้งกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น **ข้อดี** คือมีความหลากหลายให้ได้เลือกตัดสินใจ **ข้อเสีย** หากนำไปใช้โดยไม่มีการทดลองที่ชัดเจนอาจเกิดผลได้ทั้งดีและไม่ดี และเกิดการขัดแย้งกันได้ง่ายเช่นกัน

การติดกับดักรายได้ปานกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิชาชีพ New normal from COVID period, SDGs (Sustainable Development Goals) แผนการพัฒนาโลกเพื่อความยั่งยืน มีเป้าหมายจัดความยากจนให้หมดไป พร้อมกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของสิ่งมีชีวิตที่อยู่บนโลก สถานการณ์โควิดเข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนสถานการณ์ในขณะนี้มากที่สุด เกิดผลกระทบรอบด้านอาชีพที่เป็นที่สนใจที่ควรจะได้ปลดปล่อยลงแบบไม่ทันตั้งตัว สวนทางกับบางธุรกิจที่มารองรับการให้ความรู้สักปอดภัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ Delivery, ประกันชีวิต, ซื้อขายออนไลน์, Mask, alcohol เป็นต้น ธุรกิจที่กล่าวเป็นตัวอย่างมา อาจเป็นจุดตั้งต้นให้เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจที่จะคิดค้น วัสดุ อุปกรณ์ หรือสินค้า ที่มีความคิดตั้งต้นที่เกี่ยวพันกับสิ่งเหล่านี้ และขยายความคิดสร้างสรรค์ไปสู่อาชีพใหม่ๆ ได้อีก การเพิ่มรายได้ การผลักดันตัวเองให้หลุดพ้นจากการมีรายได้ปานกลางจะเป็นแรงกระตุ้นให้สนใจทดลอง คิดค้น เพื่อออกไปแข่งขันกับตลาด การศึกษาบางคณะที่คนเคยสนใจก็อาจจะถูกมองข้ามในอนาคต การเรียนการศึกษาปัจจุบันเข้าสู่การศึกษาออนไลน์แบบไม่ทันปรับตัวไม่มีเวลาศึกษาอย่างถ่องแท้ ปัญหาที่เกิดคือความไม่พร้อมทั้งอุปกรณ์และความรู้สึกที่ไม่คุ้นชินแผนการพัฒนาระบบ SDGs จะมีความล่าช้าออกไปอีกเนื่องจากสถานการณ์โควิดเช่นกัน

BCGEconomy โมเดลเศรษฐกิจที่รัฐบาลประกาศออกมาเมื่อสองปีก่อน BCG Economy (Bio-Green and Circular Economy) แต่กำลังผลักดันโดยออกแบบโมเดลให้ครอบคลุมอุตสาหกรรมสี่ชนิดที่มีลักษณะเป็น S-curve ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เหล่านี้ อาจจะมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกแนวทางการศึกษาสำหรับนักเรียน เพื่อที่จะตอบโจทย์ในการหางานหลังจากเรียนจบแล้ว

จากทัศน์ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากทัศน์ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต พัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสูง เน้นการใช้เทคโนโลยีสูง อาจารย์มีหน้าที่เป็นเหมือน facilitator, coach, mentor โดยเน้นจุดประสงค์เพื่อการศึกษา ซึ่งต่างจากหน้าที่เดิมที่เป็นการสอน และสืบทอดความรู้ ผลการเรียนรู้จะเป็นในรูปแบบ e-portfolio เน้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทดลอง ได้ทำจริงมากกว่าเน้นทฤษฎี การเรียนไม่ใช่เพื่อที่จะรับความรู้แต่มี transformative learning โดยมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้และสามารถที่จะสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้ มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน อาจารย์และตลาดแรงงาน อาจารย์ช่วยนักเรียนเสาะหา ikigai ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนข้ามศาสตร์ไม่ต้องรับจำกัดการเรียนอยู่ในคณะเดียว อาจารย์ไม่ยึดติดกับความสำเร็จในอดีต และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการสร้างผลงาน เน้นการสร้างแรงงานให้กับอุตสาหกรรม startup unicorn

จากทัศน์นี้นักเรียนจะสามารถวางแผนชีวิตล่วงหน้าเพื่อความสำเร็จตามแนวที่ตนถนัด เน้นผู้เรียนเข้าใจตนเองว่าตนเด่นเรื่องใด ดึงความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนออกมา แต่ผู้สอนยังสามารถใช้เทคโนโลยีตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจและหาความรู้เชิงลึก แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นคือจะทำให้ผู้เรียนต้องมีทักษะแบบเฉพาะเจาะจงมากขึ้น คือจะต้องเก่งไปด้านใดด้านหนึ่ง

ข้อเสีย

- หากการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารตลอดเวลาจะทำให้ทักษะในการเข้าสังคมหรือเครือข่ายเพื่อนฝูงลดลง ขาดทักษะการเผชิญหน้ากับคนแปลกหน้า
- ผู้ที่ไม่มีศักยภาพในการจ่ายเพื่อรองรับเทคโนโลยีต่างๆได้ ก็จะไม่สามารถเรียนลักษณะนี้ไปโดยปริยาย
- ยังคงเกิดความเหลื่อมล้ำทางการเข้าถึงการศึกษาในบางแขนงวิชาได้

ข้อดี

- เทคโนโลยีจะสามารถเปิดการศึกษาให้กับคนเข้าถึงได้มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีกำลังจ่ายสูง
- เกิดนวัตกรรมใหม่มากมาย เนื่องจากคนที่หลงใหลหรือชอบในสิ่งเดียวกันมารู้จักกันทั่วทุกมุมโลกเป็นไปได้สูงที่จะรวมตัวกันคิดค้นสิ่งใหม่ๆ
- ผู้มีปัญหาพิการทางร่างกายที่ไม่สามารถไปเรียนตามสถานศึกษาได้ จะมีโอกาสเท่าเทียมกับทุกคนเพราะเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้

เงื่อนไขคือ นักเรียนจะต้องมีความรู้จักและเข้าใจตัวเองมากๆ จะเกิดการรวมตัวกันตามความสนใจแบบไม่มีพรมแดนคือข้ามประเทศได้ และการรวมตัวบางครั้งอาจเกิดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นได้ โดยอาจจะเกิดขึ้นในขณะที่ยังศึกษาอยู่เนื่องจากแต่ละคนสนใจในสิ่งเดียวกัน มีการจับกลุ่ม คิดค้นทดลองที่จะสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ แต่การที่นักเรียนหรือผู้ปกครองได้รับข้อมูลในโลกออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเปรียบเหมือนสภาวะ Echo Chamber คือฟังเสียงสะท้อนจากมุมมองที่ตัวเองมีอยู่แล้วเท่านั้น จะทำให้ ความคิดเห็นแคบลง และไม่ได้มองเห็นมุมที่แตกต่าง

High tech adoption, University Degree of high value 2

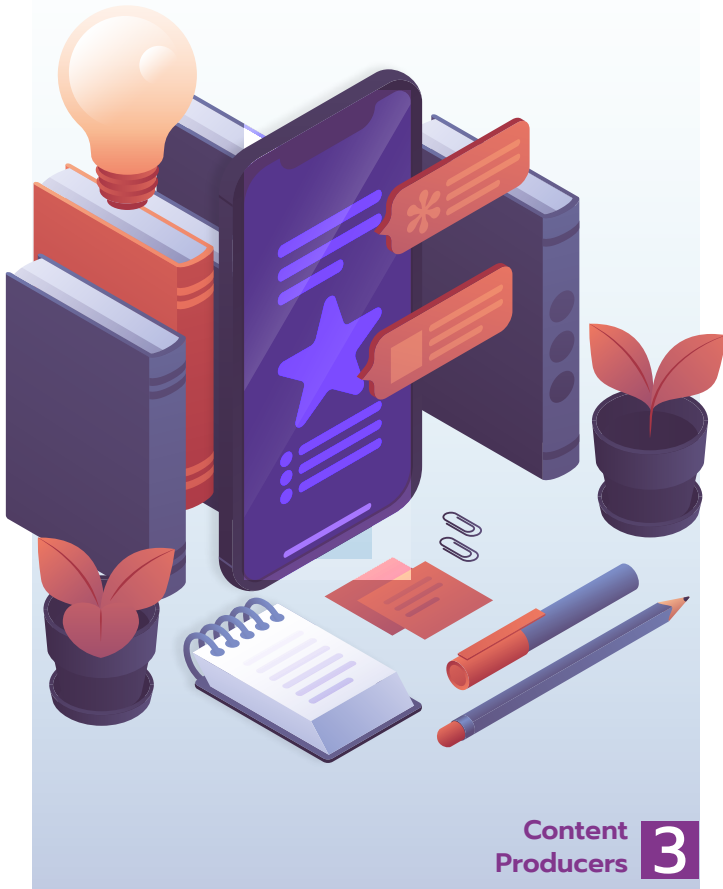
ฉากทัศน์ เป็นฉากทัศน์ที่ผู้สอนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแขนงความรู้ใดความรู้หนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยไม่จำกัดอายุ เพศ วัย และจะมีนักเรียนอยากมาเข้ารับความรู้รับการฝึกฝนจากทั่วโลกโรงเรียนไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างทางกายภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้ เพราะฉะนั้นอาจารย์ต้องเก่งภาษาอังกฤษ ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาที่สอนอย่างมากและเป็นผู้มีประสบการณ์ ผู้เรียนจะมาจากทั่วทุกมุมโลก ผู้สอนจะเป็นใครก็ได้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนจะต้องทันสมัย สามารถรับรู้ได้เหมือนไปเรียนที่มหาวิทยาลัย รัฐบาลปล่อยอิสระและไม่จำกัดเนื้อหาหรือระบบการเรียน เจ้าของสถานศึกษาอาจเป็นทั้งรัฐและเอกชน ทั้งรัฐและเอกชนจะมีการแข่งขันของอาจารย์สูงเพื่อให้นักเรียนสนใจเข้ามาเรียนด้วยศักยภาพของผู้สอนแต่ละคนจะเป็นสิ่งดึงดูดให้นักศึกษา

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาที่ทำให้ผู้คนจะต้องรักษาระยะห่างจึงเปิดทางให้มีโอกาสเข้าเรียนทางออนไลน์และเพิ่มความสามารถทางด้านดิจิทัล อีกทั้งนโยบาย Thailand 4.0 ที่ขับเคลื่อน ผลักดันให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเกษตรกรและผู้ประกอบการเพื่อที่จะเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของคนไทยอยู่ที่ประมาณ 75% จากการสำรวจเมื่อเดือนมกราคม ปี 2563 ปัจจุบันมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษมีจำนวนมากขึ้น และมีเครือข่ายและแหล่งทุนสนับสนุนมากขึ้น

ปัญหาที่ทำให้เกิดการศึกษาระบบใหม่คือ การได้รับสนับสนุนจากรัฐน้อยและมีจำกัด ทักษะภาษาอังกฤษยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งไม่เพียงกับการที่จะสอนนักศึกษาได้จบไปอย่างมีคุณภาพ บุคลากรที่จะเป็นผู้สอนได้ควรอยู่ในเกณฑ์ดีมากในระดับเชี่ยวชาญ บุคลากรทางการศึกษาได้คำตอบแทนน้อยเมื่อเทียบกับค่าครองชีพที่สวนทางกับรายได้ทำให้ไม่มีแรงจูงใจให้คนสนใจที่จะเป็นบุคลากรภาครัฐ และทำให้เกิดภาวะสมองไหลออกนอกประเทศ ความเหลื่อมล้ำในมาตรฐานหรือคุณภาพของการศึกษามีมากในระหว่างพื้นที่

แนวโน้มที่ผ่านมาก็คือโครงการของจุฬา COON, ธรรมศาสตร์ CONC , Coursera หรือ EDX สังคมสูงวัยโควิดที่ บังคับให้ทุกคนรักษาระยะห่าง และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในอดีตค่านิยมสังคมไทยก็ยังเน้นเรื่องสถาบันการศึกษา ความรู้ ทางด้านดิจิทัลทักษะในการใช้ดิจิทัลและเทคโนโลยียังอยู่ในเกณฑ์ ต่ำ และยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี แต่ในอนาคต จะมีการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป และสถานการณ์โควิด ที่มาเป็น สิ่งเราให้เกิดการจัดการระบบการศึกษาในลักษณะใหม่ขึ้นมาอย่าง รวดเร็ว เพื่อให้ทันสถานการณ์และแผนการพัฒนาอาจเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิมที่เคยสร้างกรอบไว้ โดยมีภาวะโรคระบาดมาเป็นปัจจัย หลักในการวางกรอบยุทธศาสตร์

เป็นจากทัศนคติที่อาศัย digital platform ในการรวบรวม เนื้อหาการเรียนการสอนเอาไว้ ซึ่งวิชาหลักสูตรมีความหลากหลาย ตอบสนองกับความต้องการของผู้ที่จะเข้าเรียน มีธนาคารหน่วยกิต ที่รองรับการศึกษาแบบ DIY (do it yourself) นักศึกษาสามารถ เข้ามาดูรายวิชาเมื่อไหร่ก็ได้ที่ต้องการ มาลงทะเบียนเรียนตอนไหน ก็ได้ ไม่จำกัดอายุ เมื่อมีความพร้อมสามารถเริ่มเรียนและสะสมไป ได้เรื่อยๆ เลือกเรียนในรายวิชาที่สนใจโดยไม่จำกัดสาขาคณะวิชา Digital platform สามารถอำนวยความสะดวกให้กับการศึกษา แบบไม่มีขอบเขตไร้พรมแดนการศึกษาแบบตลอดชีวิต (life long education) การศึกษาจะมีความเป็นปัจเจกมากขึ้น คือสามารถ เลือกเรียนได้ตามที่ตนเองสนใจ ในเวลาที่ตนเองสะดวก และผู้สอนก็ สามารถออกแบบหรือผลิตวิชาโดยเน้นสิ่งที่ตนเองอยากสอนหรือ มีความสามารถมีความเชี่ยวชาญในการสอน การเรียนการสอน ลักษณะนี้ จะสร้างความสุข ลดความกดดันจากค่าสังคมนิยมใน ปัจจุบันได้จะได้เรียนตามสิ่งที่ตนต้องการอย่างแท้จริง และสามารถ จัดสรรเวลาไปทำกิจกรรมอย่างอื่นในชีวิตประจำวันได้

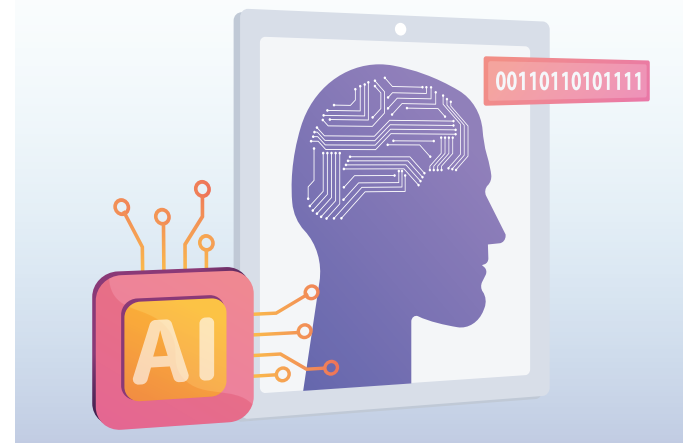
Fully automated and Evidence based qualification 4

สถาบันการศึกษาในรูปแบบเดิมเปรียบเสมือนบ้านหนึ่งหลังและมีนักเรียนเดินทางจากสถานที่ต่างๆ มาอาศัยอยู่ในนั้นเพื่อมาเรียนรู้ ฉากทัศน์นี้ก็เป็นเสมือนบ้านเคลื่อนที่ได้ คือในสถาบันการศึกษาจะมีอุปกรณ์การศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาอย่างครบครัน แต่สามารถที่จะเดินทางไปหานักเรียนนักศึกษาได้ ในฉากทัศน์นี้ ใครก็ได้ที่มีความเชี่ยวชาญสามารถเป็นอาจารย์ได้ การสอบจะไม่จำเป็นอีกต่อไป ค่าเทอมจะถูกมาก เพราะไม่มีต้นทุนหลักซึ่งก็คือสถานที่ ห้องเรียน นักเรียนทุกคนสามารถเข้าเรียนออนไลน์จากที่ไหนก็ได้ในโลก ระยะเวลาในการเรียนเป็นปริญญาตรีอาจจะลดลงน้อยกว่าสี่ปี การสอบไม่จำเป็นมาก และไม่ต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย เน้นการฝึกฝนทักษะจากผู้เชี่ยวชาญผ่านระบบออนไลน์ แต่ละองค์กรสามารถให้มหาวิทยาลัยผลิตบุคลากรตามความต้องการ บริษัทเอกชนลงทุนสร้างเครื่องมือในการทดสอบสมรรถนะของผู้สมัครงานให้คุณค่าของปริญญาบัตรลดลง แต่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องทักษะมากขึ้นการเลือกอาจารย์ผู้สอนก็เน้นความสำคัญของวุฒิการศึกษาน้อยลง

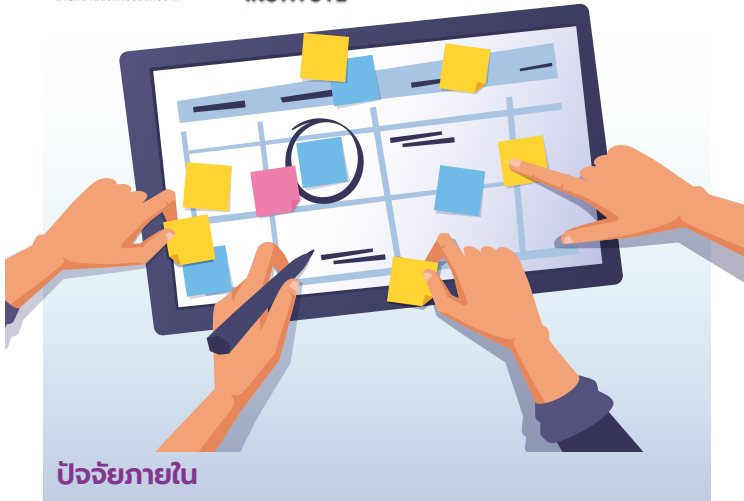

สืบเนื่องจากปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่มีความกังวลและสับสนเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการสร้างความสมดุลในการจัดการเรียนการสอนภายใต้กฎระเบียบของภาครัฐ ทำให้มาตรฐานการศึกษาดีกว่าที่ควรจะเป็น ประกอบกับการที่นักศึกษาปริญญาตรีเรียนจบแล้วก็ยังไม่ได้งาน ในขณะเดียวกันการปฏิรูประบบราชการเพื่อรองรับไทยแลนด์ 4.0 หลายมหาวิทยาลัยเริ่มต้นพัฒนาการศึกษาให้เป็น Smart university การพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลและ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทำให้ประชากรรุ่นใหม่มีความคุ้นชินกับระบบไอที

ฉากทัศน์ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เทคโนโลยี AI แต่ให้เป็นสิ่งที่คนเป็นสิ่งที่ได้รับการพูดถึงพอสมควร แต่ถูกจำกัดอยู่ในมุมมองที่เป็นการทำงานแทนแรงงาน ซึ่งจริงๆ แล้วศักยภาพของเทคโนโลยีนี้สามารถที่จะวิเคราะห์ความต้องการหรือทดสอบสมรรถภาพของนักเรียนแต่ละคนและช่วยในการออกแบบหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาแต่ละกลุ่มหรือสามารถที่จะออกแบบวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางด้านตลาดแรงงานเพื่อที่จะผลิตนักศึกษาให้เหมาะกับคนกลุ่มนั้น

ปัจจัยภายใน

- ปรับโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่น
- สร้างเครือข่ายหรือชุมชนในหมู่คณาจารย์เพื่อที่จะเอื้ออำนวยสำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรการศึกษาคุณสมบัติของอาจารย์ที่จะมาสอนในมหาวิทยาลัยไม่จำเป็นจะต้องมีปริญญา
- จัดตั้งหน่วยงานอนาคตศึกษาในกระทรวงการศึกษามีการจัดทำ foresight ในด้านต่างๆ อย่างเป็นประจำ
- E-portfolio ธนาคารหน่วยกิตที่สามารถเก็บสะสมและแชร์ผ่านสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้
- พัฒนาทักษะของนักศึกษาทางด้าน critical thinking
- พัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นสูงโดยเน้นในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและสามารถที่จะให้การศึกษาตามความต้องการของนักศึกษา ตามความถนัดความสนใจและเวลาที่จะเข้าเรียน
- อาจารย์มีความรู้และทักษะในการสร้างหลักสูตรทั้งระยะสั้นสำหรับเรียนที่มหาวิทยาลัยและเรียนออนไลน์การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในหมู่คณาจารย์เพื่อที่จะรองรับนักเรียนนักศึกษาจากต่างประเทศนอกจากนี้ยังจะต้องมีการว่าจ้างอาจารย์ที่มีความสามารถความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการนำหุ่นยนต์และเอไอมาสอนแทนในบางวิชาอาจารย์จะถูกบังคับให้มีการพัฒนาทักษะอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- เจ้าของสถานศึกษาเป็นได้ทั้งรัฐและเอกชน
- การพัฒนาหลักสูตรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพการท่องเที่ยวจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับในหมู่อาเซียน
- การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้เอไอเข้ามาช่วยในการออกแบบเพื่อที่จะให้เหมาะกับนักเรียนนักศึกษาซึ่งเอไอนี้จะเป็นการได้มาจากการออกแบบของคนไทยเองโดยไม่ต้องพึ่งพาหรือนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

ปัจจัยภายนอก

- BCG Economy, STEM Workforce, sharing economy
- Cluster University
- ตลาดแรงงานไร้พรมแดน พนักงาน สามารถทำงานจากที่อยู่ใดก็ได้ในโลก
- การท่องเที่ยวการฉีดวัคซีนอุตสาหกรรมทางสุขภาพจิตและสุขภาพกาย
- การปรับปรุงเครือข่าย โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี 5G หรือ 6G เพื่อที่จะรองรับจราจรการใช้งานที่มากขึ้น
- รัฐบาลให้ความยืดหยุ่นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาเพื่อรองรับและดึงดูดนักเรียนจากทั่วโลก
- ปรับโครงสร้างกระทรวงดิจิทัลให้เหมาะกับสภาพพลเมืองที่จะต้องเกิดกฎหมายกำกับกับการใช้ AI
- เกิดระบบที่ประชาชน (ประชาชนทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะคณะกรรมการต่างๆ) ได้มาร่วมเสนอว่า มหาวิทยาลัยควรจะช่วยอะไรสังคมหรือออกแบบการเรียนรู้แบบไหนเพื่อตอบสนองผู้คนในสังคม

ข้อเสนอแนะ

มุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดสัมมนาเรื่องอนาคตการศึกษาไทย กิจกรรมอนาคตศึกษาเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมคิดและจินตนาการเกี่ยวกับ อนาคตหรือเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมจะคิดเป็นเส้นตรงคือคิดจากเหตุการณ์ปัจจุบันและต่อยอดออกไปในอนาคต ยากมากที่จะให้เขาคิดนอกกรอบหรือแหวกแนว จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน เครื่องมือหรือเกมต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อช่วยกระตุ้นให้หลุดออกจากกรอบที่ครอบงำความคิดเดิมๆ ได้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นคณาจารย์ในวงการศึกษา และมีนักศึกษาเพียงแค่นักเรียนเท่านั้น ผลของการสัมมนาก็จะออกมาในแนวที่อยู่ในกรอบตามแนวเดิมๆ ฉะนั้นการออกแบบอนาคตของการศึกษาจำเป็นต้องมี กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง ผู้เข้ารับการศึกษาร่วมกิจกรรม เพื่อที่จะได้เห็นถึงแนวโน้มและความสนใจหรือพฤติกรรมของเด็กผู้ที่จะได้รับเข้าการศึกษาต่อไปในระยะสั้นและระยะยาวการมีปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสารระหว่างสองกลุ่มอาจจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการออกแบบการศึกษาที่เหมาะสม